

Geopolitiska funderingar

Säkerhetspolitiska beslutsfattare och rådgivare bollar ständigt med olika alternativ då de utstakar, definierar och försvarar sitt lands utrikespolitiska linje. Så har skett i alla historiskt kända kulturer och nationer. Och så sker än i dag då EU:s följande östutvidgning står för dörren och de baltiska länderna febrilt försöker röja undan diverse hinder för deras NATO-medlemskap.

Det mest uppenbara hindret för NATO:s expansion till Baltikum har tills vidare varit Rysslands kategoriska motstånd. Det hjälper föga att NATO, även kallad Atlantpakten, gör gällande att den har ömsat skinn och utvecklats till en fromt fredsbevarande kraft i Europa. Den ryska NATO-fobin sitter djupt, lika djupt som den västerländska russofobin.

Finlands utrikespolitiska linje har naturligtvis förändrats genom medlemskapet i EU. Under kalla kriget gällde det att alltid beakta Moskvas eventuella reaktioner. I dag gör landets politiska ledning klokt i att inte uttala sig stick i stäv med de stora EU-länderna. I motsats till Danmark och Sverige, som har skyddats av Atlantpakten sedan 1950-talet, kan Finland fortfarande inte räkna med automatiskt flankstöd från väst om nöden knackar på. Detta manar till fortsatt inställsamhet i alla riktningar.

I en nyligen publicerad intervju i *Der Spiegel* (9.4.2001) konstaterar president Tarja Halonen att Finlands alliansfria linje för närvarande är den bästa lösningen för vårt land och för hela Östersjöns säkerhetspolitiska stabilitet. Ställningstagandet var väntat, precis som Halonens undflyende förklaring till varför hon förefaller att förhålla sig mer kategoriskt avvisande till ett framtida finländskt NATO-medlemskap än statsminister Paavo Lipponen.

Detta tveeggade intryck av statsledningens inställning till Finlands eventuella NATO-medlemskap är onekligen något förbryllande. Samtidigt är det behändigt ur taktisk synvinkel, eftersom det kan underlätta senare kursändringar. Då det gäller hållningen till balternas NATO-drömmar finns det dock knappast motsvarande skäl till dubbla budskap.

Enligt president Halonen kan inte Finland understödja balternas intresse för Atlantpakten lika helhjärtat som deras ansökan om EU-medlemskap. Europas säkerhet och stabilitet stärks bäst genom att Ryssland inte negligeras, det vill säga genom att balternas säkerhetspolitiska status avgörs i samförstånd.

Halonens förslag är rationellt och upplyst, men frågan är om det är realistiskt. Inget tyder på att vare sig ryssarna eller balterna är beredda till eftergifter. Så länge detta är fallet vore det kanske lika så bra att Finlands utrikespolitiska ledning inte alls uttalade sin egen åsikt, utan hänvisade till EU:s mer vaga hållning till balternas NATO-vurm.

Det är inte heller bevisat att ett envist genomdrivet baltiskt NATO-medlemskap skulle vålla oöverkomliga bekymmer i Östersjöregionen. Tvärtom gör vissa experter gällande att ryssarna inte har råd att bedriva en långvarig sanktionspolitik mot balterna ifall dessa ansluter sig till NATO. De skulle svälja förtretet och få en lektion i vad nationell suveränitet innebär.

Låt oss säga att denna något våghalsiga kalkyl stämmer. I så fall skulle balterna lösa många av de säkerhetspolitiska problem som Sverige och Finland har tampats med sedan de blev EU-länder för drygt sex år sedan. Balterna skulle en tid tvingas utstå ryssarnas uppbragta reaktioner, men därefter skulle läget normaliseras och NATO skulle accepteras som en stabiliserande faktor runt hela Östersjön.

Men tänk om något sedan går på tok i de rysk-baltiska relationerna? Ja, då hör Finland som vanligt till de länder som är mest i pissset.

Henrik Meinander, Hufvudstadsbladet (HBL) 22.4.2001